

Enheten för handel och tekniska regler
Fredrik Gisselman

YTTRANDE
2021-08-12 Dnr 2021/01076-2

Miljödepartementet

Remiss av utfasningsutredningens betänkande SOU 2021:48 - I en värld som ställer om - Sverige utan fossila drivmedel 2040

Om Kommerskollegium

Kommerskollegium ansvarar för frågor som rör utrikeshandel, EU:s inre marknad och EU:s handelspolitik. Kollegiets uppdrag är att verka för frihandel. Det innebär att vi verkar för fri rörlighet på den inre marknaden och för liberaliseringar av handeln mellan EU och omvärlden samt globalt.

Yttrandet inskränker sig till de delar av utredningen som berör kollegiets ansvarsområden.

Kommerskollegiums övergripande synpunkter

Kommerskollegium ser positivt på utredningens förslag i allmänhet, och särskilt att de förslag som läggs i första hand utgår från möjligheterna att införa regleringar och styrmedel på EU-nivå. Kollegiet är också positiva till att de styrmedelsförslag som föreslås i stor utsträckning möjliggör en samhällsekonomiskt effektiv omställning, och därmed inte skapar onödiga kostnader för svensk samhällsekonomi.

Eftersom utredningen slutfördes innan EU:s nya klimatpaket fit for 55 presenterades, bör de förslag som utredningen presenteras anpassas till dessa i den mån det behövs.

Kollegiet vill också erinra om att handelspolitiken kan bidra till att målen kan uppnås på ett kostnadseffektivt sätt. Sverige bör därför verka för att för att handeln med miljövaror och miljötjänster liberaliseras i större

utsträckning än idag. Sverige bör framförallt verka för att ett sådant internationellt plurilateralt avtal initieras och slutförs. Kollegiet har i en tidigare publicerad utredning identifierat ett antal handelshinder som kan tas bort för att främja spridningen av bland annat mer miljövänliga fordon.¹

EU-rätt och fri rörlighet för varor

Kommerskollegium välkomnar också att utredningen innehåller en gedigen bedömning och redogörelse för de ramar som EU-rätten ställer, särskilt avseende införandet av ett nationellt förbud mot nya bensin- och dieseldrivna personbilar. **Kommerskollegium ser inga skäl att ifrågasätta utredningens slutsatser.** Utredningen belyser också möjligheterna till sådan reglering enligt GATT och TBT väl, även om skälen till den slutgiltiga bedömningen främst är EU-rättsliga.

Kommerskollegium har vidare inga synpunkter eller anmärkningar på de EU-rättsliga avvägningar som utredningen gjort.

I anslutning till detta välkomnar kollegiet utredningens inriktning och förslag att istället för att införa nationella åtgärder, verka för att Sverige ska påverka inom EU och tillse att gemensamma åtgärder inom Unionen vidtas för att fasa ut fordon som drivs av fossila bränslen.

I kommande arbete, exempelvis vid utbyggnaden av laddinfrastruktur, är det vidare viktigt att internationella standarder beaktas så långt som möjligt för att säkerställa kompatibilitet och undvika uppkomsten av tekniska hinder.

Anmälan av krav på tjänsteverksamhet

Av 20 § p 6 förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet följer att Regeringskansliet ska anmäla förslag till författningar i enlighet med informationsförfaranden som följer av Sveriges medlemskap i EU. Ett sådant förfarande föreskrivs i tjänstedirektivet avseende nya eller förändrade krav på tjänsteverksamhet.¹ Kollegiet bedömer att utredningen inte innehåller nya eller ändrade krav på tjänsteverksamhet och att dess **förslag därför inte behöver anmälas enligt tjänstedirektivet.**

¹ Kommerskollegium 2020- Trade barriers to goods and services important for climate action – and opportunities for reform

Investeringsrättsliga aspekter

Under avsnittet Investeringsrättsliga aspekter (7.5.4) nämns i betänkandet skyldigheter gentemot investerare och som ett exempel på sådana skyldigheter anges Energistadgefördraget (ECT). I betänkandet anges att detta inte är ett direkt hinder av rättsligt slag utan en ekonomisk skyldighet som kan avskräcka eller bromsa beslut.

Kommerskollegium önskar här påminna om att ECT är ett rättsligt bindande internationellt traktat som Sverige ratificerat. Det innebär att Sverige enligt folkrätten är rättsligt bundet att inte överträda avtalets innehåll (Pacta sunt servanda.) Visserligen finns det mycket begränsade verkställighetsmekanismer som kan tvinga Sverige (eller andra länder) att följa ett investeringsskyddsavtal, innebärande att i stort sett alla investeringstvister handlar om monetär ersättning istället för återställande.

Majoriteten av Sveriges bilaterala investeringsskyddsavtal innehåller samma skydd som under ECT. Även dessa avtal (i formell mening traktat) är för Sverige rättsligt bindande. Många av dessa avtal tillåter dessutom investeringsskydd för investerare från tredje land som önskar begagna sig av dessa avtal genom att låta investeringen transferera via ett land som omfattas av investeringsskyddsavtal med Sverige.

Det anges vidare i betänkandet att ECT innehåller en investeringsskyddsklausul, som innebär att energiföretag i vissa fall kan kräva stater på förlorade investeringar och framtida vinster.

Framför allt Part III i ECT innehåller ett antal artiklar som medger vissa rättigheter till investerare. En förutsättning för att en investerare med framgång ska kunna åberopa detta skydd är att aktuell stat har överträtt ECT samt att överträdelsen har resulterat i en ekonomisk skada. Det föreligger alltså inte en generell rätt till ersättning för förlorade investeringar och uteblivna vinster.

I betänkandets konsekvensanalys beaktas inte de rättsliga åtaganden som Sverige har under sina investeringsskyddsavtal. Inte heller görs någon analys av om dessa åtaganden riskerar att krocka med betänkandets förslag och vad det i så fall skulle kunna medföra för skadeståndsansvar om betänkandets förslag genomförs även i dessa delar.

I betänkandet saknas det dessutom en analys av om ett framtida investeringsskydd för gröna investeringar skulle leda till en ökad mängd investeringar inom önskvärda sektorer och om det i så fall vore något som Sverige bör prioritera framöver.

Ärendet har avgjorts av enhetschefen Christofer Berg i närvaro av utredarna Jonas Hallberg, Felinda Wennerberg, Hanna Pettersson, Anders Karlsson samt utredaren Fredrik Gisselman, föredragande.

Christofer Berg

Fredrik Gisselman